

Honza Dědek & Josef Vlček

ZUB
ČASTO

rozhovor

galén

Upozornění

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Galén

Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5

www.galen.cz

© Galén, 2012

Honza Dědek & Josef Vlček

ZUB ČASU

rozhovor

galén

© Josef Vlček, Honza Dědek, 2012

Prologue © Vojtěch Lindaaur, 2012

Photos © Jakub Macháček, Ota Nepilý, Martin Pícha, František Vlček,
archivy Josefa Vlčka a Honzy Dědka, 2012

Typography © Luboš Drtina, 2012

© Galén, 2012

ISBN 978-80-7262-884-1 (PDF)

ISBN 978-80-7262-885-8 (PDF pro čtečky)

PŘEDMLUVA

Pepu, tedy Josefa „Zuba“ Vlčka jsem prvně navštívil někdy koncem třiaosmdesátého roku a nepamatuju si, že bych mu někdy říkal „Zube“, ačkoli ho tak oslovoval skoro každý. Byl zrovna v pěkném maléru: stálé následky brožury *Rock na levém křídle*, kterou vydala Jazzová sekce. Na tehdejší dobu to byla velmi ostrá a navíc zesměšňující odpověď na likvidační článek v *Tribuně* s názvem „*Nová vlna se starým obsahem*“, v níž systém zastoupený estébáckými novináři porazil hravě na hlavu jejich vlastními zbraněmi. Dost lidí mne od návštěvy proslulého antikvariátu ve Spálené ulici zrazovalo, jenže mně to bylo jedno. Coby čerstvě jmenovaný dramaturg kulturního střediska Opatov jsem měl v hlavě jakási minipokračování zakázaných Jazzových dnů a za Pepou jsem přišel pro radu.

Ležérně opřený o pult v jakémsi snad pracovním plášti mne s tím kozím nápadem neposlal hned do řiti, leč nabídl mi tykání, a tím bylo v domě, blízko nějž kdysi obsluhoval papírenský lis Bohumil Hrabal, počato přátelství, které přes všechny naše různosti trvá dodnes. Domluvil mi schůzku s Karlem Srpem, už si nepamatuju, co jsme dohodli, ale každopádně na konci jara následujícího roku se konal první Opatov, festival, který svobodnou dramaturgií a „partyzánskými“ listmi Jazzové dny připomínal.

Do „Spálenky“ jsem začal docházet pravidelně a z hudebního labužníka Pepy se vyklubal také milovník dobrého pití (později, to už jsem za ním chodil domů do Kaprovy ulice, i znamenitý kuchař a gurmán). Čas svačinky i obědů trávil jsme řečmi v přílehlém bistru u Reduty a hlavně v zešeřelé Mělnické vinárně v domě U Paukertů. V té době jsem řízením osudu zdědil slušnou cifru a s pomocí veksláků jsem si nechal ze západního Německa propašovat videorekordér, typ Betamax (VHS ještě neexistovalo). Začali jsme u mne doma s Pepou vysedávat před obrazovkou při prvních videoklipes (pozor, byla to éra, kdy se klip počítal do umělecké kategorie a některé z nich už byly deponovány v newyorském muzeu moderního umění), jichž přibývalo. Hbitý, vynalézavý a velmi pilný Pepa si začal dělat poznámky a za pár dnů sepsal první teoretické pojednání; tuším, že s názvem *Estetika a filozofie videoklipu*, kde zcela nový jev kategorizoval a nahlížel ze všech možných stran. Společně jsme pak sestavili přílehlé videokázky. Vpravdě revoluční, víc než dvouhodinová přednáška pro pravidelný seminář muzikologů a hudebních publicistů sdružených v sekci při

oficiálním Svazu českých koncertních umělců a skladatelů byla připravena. Bylo pak zábavné sledovat reakce zejména muzikologických doyenů v čele s dr. Lubomírem Dorůžkou: směs úžasu a nedůvěry v nové médium byla opravdu humorná. Nezapomenu na dotaz vynikajícího muzikologa dr. Josefa Kotka, kdy že se ta kazeta obrací. Inu, je pravda, že kromě hochů v Bartolomějské mělo v Praze videorekordér jen pár lidí. Buď jak buď, byl to počátek naší spolupráce s Pepou a díky opravdové exkluzivitě se pověst o videopřednášce rozběhla po celé republice. Tak se stalo, že jsme s Pepou ve žlutém wartburgu combi s Ivo Pospíšilem z Garáže za volantem začali objíždět nejrůznější kulturní zařízení Československa skrz naskrz, třeba i dvakrát týdně. Nejenže jsme tedy šířili osvětu, ale zároveň jsme zažívali místy neuvěřitelné historky a tužili své přátelství.

Ačkoli naše přednáška vyšla v časopise *Hudební věda*, pořád mne mrzelo, že autor unikátního třídílného slovníku *Rock 2000* a řady senzačních článků v bulletinu *Jazz* nemůže najít cestu k oficiálnímu publikování. Tak zahrál osud: po malé s americkou zpěvačkou Nico mne z Opatova vyhodili a po trapné půlroční pauze u firmy Úklid Praha 10 mi Pepa jednoho dne sdělil, že kamarádka a redaktorka Jitka Švarcová odchází z časopisu *Gramorevue*. Hned mi s ní domluvil schůzku a ten napůl šílený nápad se změnil také díky přímlově dr. Dorůžky v radostnou realitu. Posílen rozhodl jsem se jako jediný redaktor přes „srandovní“ hudbu, jak říkávala šéfredaktorka dr. Olga Šotolová, mocná šermířka z firmy Supraphon, n. p., své stránky zcela přebudovat a nově autorsky obsadit. Prvního v řadě jsem měl na mysli Josefa Vlčka. První Pepův příspěvek do oficiálního časopisu vyšel na podzim 1986 a byla to velmi zasvěcená recenze na LP Eddyho Granta. Olga si lebedila, nic zlého netušíc. Jenže pak vyšla opět recenze, tentokrát na výběr *The Doors*, v níž si Pepa udělal nebetyčnou randu z doprovodného textu Miloše Skalky, v němž stálo, že Jim Morrison se málem ocitl v kriminále kvůli kritice amerického imperialismu. Pepa to v recenzi uvedl na pravou míru a připomněl skutečný důvod soudního procesu, totiž „nemravné obnažování“. Zde padl výraz „ohanbí“ a dr. Šotolová byla zmitána protichůdnými pocity; nakonec to však prošlo. Uražený Skalka ovšem ihned napsal denunciační dopis řediteli Supraphonu – jak je možné, že člen zakázané Jazzové sekce (zrovna probíhal proces s jejím vedením) může kritizovat tak agilního a angažovaného mládežníka, jakým Skalka byl. Pepa našťestí členem Jazzové sekce nikdy nebyl a celý průser se rozplynul v čase.

Pepa mohl publikovat dál: psal rychle, zasvěceně a vtipně, náklad Gramorevue (jistěže nejen díky němu) vzrostl z patnácti na dvaapadesát tisíc. Byl ochotný psát do všech rubrik všechny žánry, včetně skvělých rozhovorů, pomohl mi připravit celoroční seriál o revivalech, byl vedle Jiřího Černého, Jana Rejžka a Ondřeje Konráda tři dlouhé roky nepostradatelným autorem. Naše místa denních setkání se proměňovala: jednou v proslulém Dikobaru, podruhé v Mělnické a stále častěji v baru Paris–Praha, jen pár kroků od redakce. A abych nezapomněl: jednou mne s Janou Skalníkovou vzali na oslavu narozenin. Bylo to v krásném rozlehlém bytě na dnešním Rašínově nábřeží, a jelikož šlo o narozeniny Václava Havla, byli jsme před velkolepým třídením mejdanem řádně zlustrováni. Později se Pepa po krátkém angažmá v knižním oddělení vydavatelství Panton stal novopečeným redaktorem čerstvě zrekonstruované Melodie, což mi nahánělo trochu strach, bude-li stíhat psát i pro Géčko. Stíhal. Ostatně ta „rozdvoujenost“ netrvala dlouho. Už někdy zjara 1989 jsme společně s kolegym Vladimírem Vlasákem či Ondřejem Konrádem začali uvažovat o možnosti obě redakce propojit a vydávat nový časopis s týdenní periodicitou. Měl se sice původně jmenovat Melodie, díky jisté kontinuitě, ale listopad '89 změnil všechno. První „revoluční“ dny jsme sice prožili ve snaze zapojit se a pamatuju si dobře, jak v Galerii U Řečických, kde se připravoval jakýsi pre-Respekt, naše nabídky na pomoc chladně vyslechl Jan Ruml a pak nás poslal ukořistit nějaké psací stroje. Na to jsme se moc nehodili, tak jsme se vrátili k novému časopisu, jehož podoba dostávala konkrétní podobu. Když v květnu 1990 vyšlo první číslo Rock & Popu, měl v něm Pepa výjimečnou roli: redaktor s volnou kartou. Konečně jsme pracovali v jedné redakci a Pepa byl k neutahání: vymýšlel, inspiroval a především psal. Cokoli a v jakémkoli rozsahu na jakékoli téma. Psal s bobří usilovností: býval první v redakci a naše ranní sedánky někdy u kávy, jindy při šampaňském, byly velmi dělné, konstruktivní a plné nových nápadů, které Pepa vždy hned realizoval. Zadrhne-li, přehřeje-li se toto neúnavné perpetuum mobile, začínal jsem mít obavy. Ale kdepak, vždycky jsme našli ještě dost času zarelaxovat v některém z přilehlých podniků (sídliili jsme tehdy v luxusní redakci v malostranské Hellichově ulici), které jsme si sami pojmenovali: U Debila, U Šesti koz (ano, byly tam tři servírky), U Květované prdele, ale nejčastěji jsme chodili do klubu Českého hudebního fondu, kde výtečně a za ceny závodní kuchyně vařil vlasatý kuchař, který vždy před polednem zavolal do redakce a sdělil menu,

abychom si mohli vybrat. Přes veškerou snahu o relax se hovor stejně nakonec stočil k redakci.

Proč Pepa s nezvyklým rozechvěním sledoval na redakční televizi přímé přenosy ze zasedání federálního parlamentu, jsem ani zdálky netušil. Až jednou v podvečer do redakce vtrhla soldateska z Hradu (Rejžek–Kantor) a žádala Jiřího Černého, aby pozitivně lustrovaného Josefa Vlčka alias „Tesáka“ ihned propustil. Jiří nejenže je zdvořile vyhodil, ale několika nehledanými slovy Pepu klidnil. Udělal jsem totiž a tím měl a dodnes mám celou věc za vyřízenou. Na rozdíl od různých chytrolínů z povolání mám totiž v tomto pádě jasno. Náš přátelský vztah přece však začal lehce uvadat. Jednoho dne Pepa rozvázal pracovní poměr a nastoupil do nově vzniklé rozhlasové stanice coby ředitel hudby. Četnost a mnohostrannost jeho psaní to nikterak vážně neohrozilo – Pepa dokonce v recenzích používal pro různé žánry různé pseudonymy, aby to nevypadalo, že popíše půl čísla – jen mi začaly scházet ty pravidelné sedánky. Bylo jich čím dál méně, a když jsme se pak s redakcí postupně stěhovali tam i jinam, málem ustaly docela. Zatímco my střídali lokality, Pepa začal střídat rádia a v nové profesi si vyzkoušel vše, co mohl: pohltilo ho to zcela a já to chápal jen zpola. Ale recenze psal pořád a pohříchu dodejme, že velmi obětavě i ty kousky, které nikdo nechtěl. „Tak kde máš ty sračky?“ ptal se jednou za měsíc, když si přišel pro kontingent většinou neposlouchatelných céděček. Taky mi tehdy začalo vadit těch pár štiplavých poznámek na adresu Rock & Popu, které někde utrousil, a hluboký despekt k autorské generaci, která v čele s Honzou Dědkem, Ondřejem Bezrem či Janou Kománkovou vytvářela novou páteř časopisu a proměňovala jeho směřování. Ale na jeho ochotě psát se nic nezměnilo, jen jsme se namísto v kavárničkách setkávali spíš na síti. S trapnými konci Rock & Popu v naší režii (nejprve 2002 a pak 2006) končilo i Pepovo psaní do hudebních časopisů; nejspíš proto, že najednou žádné řádné nebyly. Zašla by na úbytě i naše setkávání (měli jsme každý svůj svět), kdyby Pepa nevymyslel pravidelné silvestrovské poledničky, čímž je míněno každoroční posezení zdravého jádra Rock & Popu se spoustou různých nápojů a názorů, jimiž se navzájem obšťastňujeme. Když na Silvestra 2010 předčasně odcházel téměř pětasedmdesátiletý Jiří Černý ne zrovna v dobré zdravotní formě, Pepu hned napadlo, co kdybychom mu připravili jakési laudatio v podobě sborníku. Tím myslel pochopitelně nás dva. Pár dalších dnů to vypadalo na společnou práci. Radoval jsem se nezřízeně, jenže Pepa z toho nenápadně vycouval

a já to pak s vydavatelem Lubošem Houdkem nakonec dotáhl včas (do 25. února 2011!) a docela hezky. Ale třeba jednou ještě... nechme to zase osudu.

Vojtěch Lindaur

P. S.: Jo a ještě si pamatuju, jak jsem se někdy v březnu roku 1996 už dva týdny bezcílně potuloval po Los Angeles. Ploužil jsem se na mnohakilometrové vycházky a jediní, s kým jsem mluvil, byli náhodní hosté v kavárnách, a pak už ze zoufalství jen sám se sebou. Jednoho dne jsem si to šinul po Sunset Boulevardu, abych proflákal čas v obřím paláci s hudbou HMV. Scházím z kopečka až ke křižovatce s Laurel Canyon a najednou v dálce vidím postavičku s dobře čitelnýma nohama do óčka. „Che, ten vypadá jako Zub,“ řekl jsem si polohlasně. Jenže jak se ten člověk blížil, začal už přesvědčivě vypadat jako Josef Vlček. Deset kroků před ním jsem si promnul nevěřičně oči. „Doprdele,“ řekl jsem opět polohlasem. Byl to Pepa. Bože, jakou já měl radost!

PŘEDEHRA

Píše se rok 1951. Svět je rozdělen železnou oponou a mrzne studenou válkou. V podobě Severní a Jižní Koreje se už přes rok Východ a Západ přetahují o politické uspořádání světa. Americký prezident Harry S. Truman zbavuje generála Douglase MacArthura vrchního velení na Dálném východě. USA v Nevadské poušti nedaleko Las Vegas, kde v tomto roce prvně vystoupí Frank Sinatra, pilně testují nukleární zbraně; za jadernou špionáž ve prospěch SSSR odsoudí k trestu smrti na elektrickém křesle manžele Rosenbergovy. Západní Německo se připojí k organizaci UNESCO. Nedaleko města Woodbridge Township vykolejí vlak společnosti Pennsylvania Railroad; při jednom z nejhorsích železničních neštěstí v amerických dějinách přijde o život pětasmdesát lidí. V Jokohamě zahyne při požáru vlaku přes sto lidí. Jean Leeová se stane poslední ženou, která je za mučení a vraždu třiasmdesátiletého bookmakera v Austrálii odsouzena k trestu smrti. Ve Stockholmu je švédský námořník odsouzen k zaplacení vysoké pokuty za líbání se na veřejnosti. Je zahájeno barevné televizní vysílání. Richard Rodgers a Oscar Hammerstein II. uvedou na Broadwayi premiéru muzikálu *Král a já*, napsaného pro herečku Gertrudu Lawrenceovou, která během první sezony podlehně rakovině. Snímek *Vše o Evě* režiséra Josepha L. Mankiewicze v hlavní roli s Annou Baxterovou získá pět Oscarů. Prvně vychází kniha *Kdo chytá v žitě* spisovatele J. D. Salingera. Zemře americký spisovatel a nositel Nobelovy ceny Sinclair Lewis, německý automobilový konstruktér českého původu Ferdinand Porsche, rakouský filozof Ludwig Wittgenstein, francouzský spisovatel a nositel Nobelovy ceny André Gide a vůdce vichistické Francie Philippe Pétain. Narodí se budoucí bubeník a zpěvák Phil Collins, britský premiér Gordon Brown, módní návrhář Tommy Hilfiger, americká herečka Anjelica Hustonová, švédský herec Stellan Skarsgård, ruský šachista Anatolij Karpov, americká zpěvačka Chrissie Hyndeová, čečenský prezident Aslan Maschadov, irský muzikant Bob Geldof, španělský filmař Pedro Almodóvar a italská pornohvězda a politička Cicciolina.

Československo je lidově demokratickou republikou v čele s prezidentem Klementem Gottwaldem a Národní shromáždění schválí zákon č. 65/1951 Sbírky o ochraně státních hranic, který je svěřil do působnosti Pohraniční stráž. Milešovka bude vyhlášena národní přírodní rezervací. Umírá teoretik umění Karel Teige, Konstantin

Biebl páchá sebevraždu. V průběhu roku se narodí 188 756 dětí, mezi nimi budoucí herec Tomáš Töpfer, zpěvák Jiří Schelinger, politik Vladimír Špidla, hudební skladatel Ondřej Soukup, fotbalový funkcionář Ivan Horník a 8. ledna 1951 i budoucí hudební publicista a dramaturg Josef Vlček.

ŠAKALÍ LÉTA

/1951–1968/

Narodil jste se 8. ledna 1951, na samém počátku padesátých let, nejhoršího desetiletí v dějinách poválečného Československa... Jaké jste prožíval dětství?

Taky můžu říct, že jsem se narodil ve stejný den jako Elvis Presley a David Bowie. Narodil jsem se v pražské čtvrti Bubeneč a vyrůstal v Albánské ulici; kousíček od domu, kde jsem bydlel, se nacházela Stromovka a dvě rokle, kde jsme si dost vyhráli, za barákem byly zahrádky a později obrovské hřiště. Bubeneč nebyla pro děti vůbec špatná čtvrť! Dětství jsem prožíval v době a v místech, o kterých píše ve svých povídkách Petr Šabach. Podle nich později vznikl filmový muzikál *Šakalí léta*. Život těch nejmenších kluků ve filmu, to bylo naše dětství – taky jsme vybírali popelnice u hotelu International a pásli po krabičkách od chesterfieldek, které se daly směnit až za dvacet hliněných kuliček. Jenže kuličky nikdo nechtěl, krabička od amerických cigaret byla mnohem cennější.

Co dělali vaši rodiče?

Táta pocházel ze severních Čech a jeho otec byl horník. Nikdy ho nepoznal. Zahynul při důlním neštěstí někdy v šestnáctém roce, když mu byl jeden rok. Babička se pak znovu vdala za legionáře Radlu. Toho jsem zase skoro nepoznal já. Pamatuju si ho jen matně, ale říkalo se, že chlastal severočeskou první ligu. Proto byl táta celý život abstinent. Ve dvaceti odešel do Prahy a někdy na začátku války potkal mámu. Byla to obyčejná holka ze zapadlé slovenské vesnice, která přijela do Kostomlat na žnovou brigádu. Tatínek byl původně úředníkem na živnostenském úřadě, ale když byla na počátku padesátých let vyhlášena akce „77 tisíc úředníků do výroby“, stal se z něj klempíř. Nikdy to však nebral jako osobní újmu – klempířina ho bavila a dělal ji dobře; vždycky byl dost šikovný.

K jakému vztahu ke komunistickému režimu vás tedy rodiče vychovávali?

Lidi, co prožili celé dvacáté století, toho měli na hrbu hrozně moc. Otec zažil extrémně chudé dětství, první světovou válku, odsun rodiny z pohraničí do vnitrozemí v osmatřicátém, další válku... První dítě zemřelo mým rodičům během únorových událostí v osmačtyřicátém, jen si něco našetřili, přišla měnová reforma, sotva táta získal nějaké postavení, musel z něj odejít, pak přišel osmašedesátý a ruská okupace, kterou nesl velmi těžce. Nikdy nebyl v partaji. Na jedné straně cítil předválečnou image KSČ jako ochránce proletářů, mezi které se celý život počítal, na druhou mu bylo jasné, že spoustu jeho životní smůly zavinili komunisté. Vyřešil to tak, že za všechno můžou „ti nahoře“, kteří jsou v každém režimu stejní. Spolu s bráchou jsme byli vychovávaní podle tehdy velmi rozšířeného hesla: „Nikde nahlas neříkej, cos slyšel doma!“ Propagandu měla na starosti škola. Naštěstí já nastupoval do první třídy v roce 1957, kdy už tlak na děti byl přece jen o něco slabší než na počátku padesátých let – od února 1948 uplynulo bezmála deset let a uplynul rok od XX. sjezdu KSSS, kde Nikita Chruščov ve zlomovém projevu *Kult osobnosti a jeho důsledky* kritizoval Stalinovy zločiny. Nicméně pořád ještě byla tahle socialistická výchova velmi intenzivní.

Takže jste sliboval před svými druhy, že budete pracovat, učit se a žít podle pionýrských zákonů, abyste byl dobrým občanem své milované vlasti, Československé socialistické republiky, a svým jednáním chránil čest pionýrské organizace Československého svazu mládeže?

Nejprve jsem sliboval přede všemi, jako jiskra jasná, že chci žít pro svou krásnou zemi, aby byla šťastná. Jiskry byly přípravkou na pionýry. Teprve ve čtvrté třídě jsem se dopracoval až skoro k pionýrskému slibu, ale krátce před tím jsem udělal průser. Moje spolužačka se mi asi čtrnáct dní před slavnostní přísahou ve škole posmívala, že mám křivé nohy – a tak jsem o ni přerazil zobcovou flétnu, na niž jsem se v té době snažil pískat. Byl jsem potrestán tím, že jsem nebyl přijat mezi pionýry, neúčastnil jsem se slibu v Leninově muzeu a nesměl nosit šátek; toho všeho jsem se dočkal až o rok později. Na školní fotografii ze třetí třídy tak všichni hrdě pózuji ošátkovaní, akorát mně na krku chybí (viz fotopříloha).

Mrzelo vás to?

S odstupem času rozhodně nemohu říct, že by mi to způsobilo nějaké dlouhotrvající trauma... Ale na druhou stranu bych nechtěl na pionýra jenom nadávat; svým způsobem to bylo pro malého kluka zajímavé období. A nemám teď na mysli nějakou třídní uvědomělost – naše schůzky, které byly dvakrát do týdne, probíhaly na hřišti, kde jsme hráli kopanou nebo házenou. V životě jsem nenarazil na pionýrskou vedoucí, která by nám vyprávěla o Vladimíru Iljiči Leninovi. Vždyť to obvykle byly holky z osmičky nebo ze střední školy. Nám bylo tehdy devět deset let – a kdo chce ztrácet čas s takovými dětmi? Rodiče nemají čas, pro starší sourozence jsme v tomhle věku otravní mrňousové a naši vrstevníci nám toho o životě moc neřeknou. A najednou je tady patnáctiletá, v našich očích dospělá holka, která si s námi dvakrát týdně hraje a hlavně povídá! Musím říct, že nás toho hodně naučila – holky od ní poprvé slyšely o menstruaci, já se zas díky ní dozvěděl, že existuje nějaká rozhlasová stanice jménem Svobodná Evropa, kde lze poslouchat zahraniční hudbu.

To bychom ovšem trochu předbíhali. Jakým jste byl žákem na základní škole?

Jako dítě jsem měl velký problém – byl jsem levák. Tehdy se ještě takhle odlišnost od většinové společnosti praváků neuznávala, leváci nemohli psát levou rukou jako dnes, ale podle sovětské metody se museli povinně naučit psát pravou. Vůbec mi to nešlo, takže v první třídě jsem byl bezkonkurenčně nejhorší žák – v pololetí na vysvědčení jsem měl velkou trojku. Strašně mně to vadilo, nechtěl jsem zaostávat za spolužáky, tak jsem dřel a dřel – v první a druhé třídě jsem celé hodiny trávil psaním, jen abych dokázal správně držet pero v pravačce; mimoděk jsem tak začal vnímat smysl vět, přicházel jsem na kloub nejrůznějším textům. Nejdřív jsem totiž něco opisoval z knih, pak jsem si začal i sám něco vymýšlet. Ze začátku hlavně básničky, ale pak jsme se spolužákem Pavlem Scheuflerem, inspirováni knihami Julesa Verna, dokonce rozjeli román na pokračování. Vypůjčili jsme si postavu kapitána Nema a vytvořili příběh, který se odehrával na zemi, nad ní i pod ní – vzducholodě a balony v tom pochopitelně nesměly chybět, stejně jako argentinské pampy nebo Mariánský příkop v Tichém oceánu. Každý den jsme si sešit předávali a zkoušeli navazovat na to, co ten druhý předtím napsal. Výsledné dílo se samozřejmě nedochovalo, ale při vzpomínce na tenhle literární pokus mám dodnes dobrý pocit – přinejmenším to bylo dost kreativní.

A pomohlo vám to naučit se psát pravou rukou? Zlepšil jste si alespoň trochu školní prospěch?

Nezlepšil, pořád jsem byl jedním z nejhorších žáků ve třídě, i když jsem se začal soukromě učit angličtinu a knížky četl jak fretka, nějak se to se mnou prostě táhlo... Tehdy jsem chodil na základku na náměstí Svobody, kde byla dvojškola. Pak postavili novou školu na náměstí Interbrigády, kterou jsem měl výrazně blíž, takže počínaje čtvrtou třídou jsem změnil budovu a tím i učitele – rázem všechno outsiderství zmizelo a naopak jsem byl jedním z nejlepších ve třídě. A pravděpodobně nejaktivnějším návštěvníkem obvodní knihovny na ulici Národní obrany – četl jsem tehdy osm až deset knížek týdně, někdy i víc.

Co byla tehdy vaše oblíbená literatura?

Psal se padesátá léta, o foglarovky a mayovky člověk v knihovně nezavadil. Tehdy tam měli hlavně obrozence, takže jsem četl Aloise Jiráska, sem tam nějakou soudobou literaturu, ale nejvíc jsem hlтал německou a ruskou klasiku. Dneska si říkám, že jsem tomu nejspíš moc nerozuměl, ale zato jsem měl přečteného kompletně celého Puškina, Lermontova, Tolstého, Turgeněva, Heineho... Sbíral jsem pečlivě starý papír, za což jsem jednou ve sběrně dostal od výkupčího neúplné ročníky Mladého hlasatele, a následně propadl kouzlu Rychlých šípů. Po Turgeněvových nekonečných popisech východu slunce, třpytu jezerní hladiny a šumění listů na bílých břízkách jsem byl naprosto okouzlen komiksem, který také dokáže vyprávět románový příběh, ale namísto složitých opisů si vystačí s obrázkovou zkratkou. Komiksy mám rád dodnes a nevynechám žádný film, který se jimi nechal inspirovat. Ať je dobrý jako *The Watchmen*, nebo úplně blbý. Na druhou stranu jsem však miloval romány Alexandra Dumase – hlavně *Tři mušketýry* a *Hraběte Monte Christa*. *Tři mušketýry* jsem byl schopen přečíst i dvakrát nebo třikrát za sebou. Dočetl jsem poslední větu a jedním dechem nalistoval znovu začátek. Navíc mi bylo deset, když v roce 1961 vstoupil do kin snímek *Tři mušketýři* s Gérardem Barryem v roli d'Artagnana – ten film jsem viděl snad pětkrát nebo šestkrát, stejně jako většina mých spolužáků, takže rázem si celá škola hrála na mušketýry. Pobíhali jsme po Bubenci, mlátili se klacky a říkali tomu šerm.

Takže vaše dětství utvářela ruská klasika, Rychlé šípy a *Tři mušketýři*?

Spíš česká klasika. Na rozdíl od svých spolužáků jsem si *Babičku* a *Kutnohorské havíře* opravdu s chutí přečetl. A pak taky knížky o chemii; těch jsem si z knihovny navypůjčoval spoustu – mě tehdy chemie strašně bavila! Stejně jako všichni mí spolužáci jsem měl doma dětskou hru *Mladý chemik* a dělal jednoduché pokusy. Ale někdy kolem osmé třídy mě tahle vášeň opustila a na chemii jsem rezignoval.

To zní jako dost intelektuální dětství...

Ležel jsem v knihách, to ano, ale taky jsem tu a tam sportoval a chodil do kina. V Bubenči byla tehdy čtyři kina: v Ústředním domě armády byl Kyjev – premiérový, luxusní sál, kam jsme chodili poměrně vzácně, na Dejvické třídě se nacházelo kino Svornost, kam ovšem vstupné stálo pět korun, což pro nás bylo strašně moc peněz. Naštěstí nedaleko našeho baráku bylo kino Orlík, kde promítali docela dobré filmy a vstupenka přišla jen na tři koruny. Ale vůbec nejlepší bylo Bio Bruska, taky na Dejvické, kde byl lístek do první brázdy za pouhou korunu.

Na co jste chodil do kina nejradši?

Úplně na všechno! Ono to bylo vlastně docela jedno, hlavně že jsme si za korunu koupili lístek a za druhou dvě eskyma; to druhé nám během po jídání prvního roztálo v ruce. Samozřejmě že jsme chodili na klukovskou klasiku – na *Tři mušketýry*, na *Vinnetoua*... Ale na dva filmy typické pro tehdejší dobu si dodnes pamatuji přesně. Prvním z nich byl snímek *Zpívající pudřenka* z roku 1959 – vyprávěl dobrodružný příběh statečných pionýrů, kteří odhalí síť nebezpečných zahraničních špiónů a diverzantů. To se mi tenkrát líbilo; škoda že jsem ho od té doby už nikdy neviděl. Druhým byl o dva roky starší film *Brankář bydlí v naší ulici*, který pojednával o hokejovém náhradníkovi, jenž nakonec vychytá svému týmu vítězství – to si pamatuji hlavně proto, že se tenhle film opravdu natáčel u nás v ulici, takže jsem na plátně poznával dobře známá místa. Taky jsem ho od té doby neviděl.

Vy sám jste v dětství sportoval?

S klukama jsme vášnivě rádi hrávali fotbal, dokonce jsme se s bráchou asi dvakrát ucházeli o místo v žákovském mužstvu Dukly Praha, ale nikdy nás nevzali. Dukla měla stadion kousek od našeho baráku, takže jsme dírou v plotě chodívali na každý zápas a všechny hráče

jsme znali jménem. Taky *Dukla mezi mrakodrapy* od Oty Pavla patřila mezi moje nejoblíbenější knížky. Byla to možná dokonce první knížka, kterou jsem si koupil. V Dukle tenkrát byly takové hvězdy jako záložní dvojice Pluskal a Masopust nebo pravý bek Šafránek. To byly opravdové fotbalové pojmy! A nesmím zapomenout na Frantu Veselého, který byl naším největším hrdinou.

František Veselý sice dva roky hrál za Duklu, nicméně zbytek své kariéry strávil v barvách Slavie – to vám nevadilo?

Vůbec ne – já jsem se taky kvůli němu potom přeorientoval na Slavii! Navíc se v naší třídě – to už bylo na Interbrigádě – nosilo být slávistou, tak jsme všichni fandili sešivaným. Každá třída má svou vůdčí osobnost a tou naší byl jistý Milan Babický, jehož otec byl zavilým slávistou, což po něm zdědil i jeho syn. A my to pochytili od něj, protože byl třídní hvězdou, kterou všichni kluci obdivovali a všechny holky milovaly – fandit kvůli němu Slavii bylo to nejmenší, čím jsme se mu mohli podobat. Vydrželo mi to tak do patnácti, pak jsem začal být čím dál laxnější fanoušek.

Jak jste tehdy vycházel se svým o rok mladším bratrem?

S bráchou nás spojoval fotbal, který jsme někdy spolu hráli, jinak on měl své kamarády a já zase své; každý jsme měli úplně jiné zájmy, jeho třeba hudba nikdy nezajímala. Ale vždycky jsme spolu vycházeli dobře, což platí dodnes, i když máme hodně odlišná zaměstnání. Dost nás spojilo, když nám v roce 2001 umřela maminka. A navíc mám moc rád obě jeho děti.

Kdy vlastně do vašeho života prvně vstoupila hudba? Hrál někdo z rodičů na nějaký hudební nástroj, nebo se alespoň doma poslouchala muzika?

Nijak aktivně. Maminka byla v hudbě poměrně tolerantní, neměla nijak vyhraněný vkus. Horší to bylo s tatínkem, který přímo zbožňoval dechovku! Logicky – patřil ke generaci, která své mládí prožívala ve třicátých a čtyřicátých letech, kdy byla dechovka na vrcholu popularity. Skladatelé a kapelníci jako Karel Vacek nebo Karel Valdauf byli jeho velcí hrdinové. Já jsem byl naopak typickým představitelem generace, která dechovku nesnášela. Komunisti z dechovky udělali po únoru 1948 režimní lidovou kulturu. Byla všude – břeškně zvučela v rádiu, chrchlala z ampliciónů místního rozhlasu a polky, valčíky a pochody zněly na kaž-

dé akci. Kde zněla dechovka, tam bylo všechno v pořádku – chlapi si mohli vzájemně nafackovat a obešlo se to bez problémů, zatímco jakmile při bigbeatovém koncertu někdo rozbil židli, což se v šedesátých letech zkrátka nosilo, tak z toho byl obrovský malér. Tím pádem pro celou mou generaci byla dechovka symbolem nespravedlnosti, úhlavním nepřítelem, kterého jsme za hrob nenáviděli!

Proč myslíte, že tehdejší komunistický režim našel takové zalíbení zrovna v dechovce?

Režim tehdy v kultuře podporoval dva základní trendy. Amatérismus, či chcete-li to říct tehdejším jazykem, tak lidovou tvořivost, a některé národní tradice. Postava lidového šumaře, potulného muzikanta s trumpetou nebo klarinetem, nejraději odněkud z chudé pošumavské vísky, se do takové koncepce dobře hodila. Navíc si myslím, že dechovka z přelomu padesátých a šedesátých let byla jednou z prvních vln retra v historii české pop music. Partajní funkcionáři, kteří se v té době dostávali k moci, si v ní připomínali své mládí, svá třicátá léta.

To byl i případ vašeho otce?

U něj to bylo ještě horší – otec se totiž někdy v padesáti rozhodl, že se naučí hrát na tahací harmoniku! Byl to klasický cimrmanovský paradox – neměl rád hospody, ale chtěl hrát hospodskou hudbu. Přišel z práce, sedl ke stolu, vzal harmoniku a pízlal na ní až do večere nějakou polku jak Antonín Zápotocký.

Kolik vám tehdy bylo let?

To se psal rok 1964, možná 1965, mně bylo třináct čtrnáct, procházel jsem zrovna věkem, kdy si člověk utváří svůj vlastní vkus – a doma zněla dechovka! Je empiricky prokázáno, že právě mezi dvanáctým až čtrnáctým rokem přestává mladý člověk přejímat hudební vkus rodičů a začíná si prvně o své vůli vytvářet svůj vlastní. Už léta nám v rozhlasových průzkumech vychází, že zhruba ve dvanácti si dítě začne ladit rozhlasovou stanicí podle svého vkusu. Nebyl jsem tedy žádná výjimka, snad jen s tím rozdílem, že naši rádio skoro neposlouchali – mámě nechybělo a táta si vystačil s harmonikou.

Jak jste na otcovy hudební pokusy reagoval?

Nesnášel jsem je a dost jsme se kvůli tomu hádali, ale s odstupem času musím přiznat, že mi jeho tahání harmoniky i něco dalo. Otec

totiž své hraní bral nesmírně vážně, ale vždycky jen jako samouk, který se pokoušel všechno vyčíst z knih. Bohužel hudební teorii vůbec nerozuměl. Dlouho seděl a zíral do Kofroňovy *Učebnice harmonie*, až mi konečně povídá: „Prosím tě, vysvětli mi tady ten septakord – jak to má jako vypadat? A tady se píše něco o rondou...“ A tak jsem si to přečetl a pak mu to vysvětlil. Tím pádem jsem si osvojil docela slušné znalosti hudební teorie, což se mi později coby hudebnímu publicistovi tu a tam hodilo. Zatímco většina lidí, včetně řady mých kritických kolegů, vnímá hudbu jen jako melodii, případně přes emoce, tak já zjistil, že jsem schopen si skladbu rozložit na jednotlivé nástroje, že dokážu z písničky vnímat jen basovou linku nebo bicí nástroje a po těch tisících skladbách, které jsem v životě slyšel, dokážu ocenit, když je někdo originální. To je při posuzování hudby velká výhoda. Ale zase o tolik nejde, všichni se dnes na hudbu díváme jako na lifestyleový element a konfrontujeme ji s tím, jak vypadají naše životy nebo představy o životě.

Otcovu dechovku jste z pochopitelných důvodů nesnášel – co jste tedy poslouchal vy sám?

Nedávno se mě v Českém rozhlase ptali, kterou první písničku si pamatují. Došel jsem k odrhovačce *Na silnici do Prášíl*, která se na konci padesátých let hodně hrála v rádiu. Ale časem se můj hudební vkus zlepšil. Od takové sedmé třídy jsem už poslouchal Svobodnou Evropu, která celé odpoledne vysílala nejčerstvější novinky z oblasti západní hudby. Významná byla hlavně *Psychadelická hodinka* s Rozinou Jadrnou – tehdy jsem prvně slyšel kapely jako Count Five, The Cyrkle, Shadows of Knight, Blues Magoos nebo Electric Prunes – zrovna ti se mi hodně líbili! Časem dokonce došlo i na Captaina Beefhearta! Až posléze jsem se dozvěděl, že Rozina Jadrná, která dávno nežije, byla tenkrát ve srovnání se mnou starší paní, ale já jsem to na jejím hlase vůbec nepoznal. O to víc před ní smekám, protože pouštěla neuvěřitelně zajímavé věci! Jak to dokázala nebo kdo jí radil, to nevím. Po roce 1966 se rušení Svobodné Evropy omezilo pouze na zprávy, takže jakmile jsem přiběhl ze školy domů, hned jsem na středních nebo krátkých vlnách naladil Svobodku, přitiskl ucho k reproduktoru a hltal písničky. Akorát vždycky v celou musel člověk rádio na těch pět minut vypnout, protože by z vrčení rušiček brzy ohlučnul. Když dneska něco slyším na krátkých vlnách, tak i když přenos není rušený, linou se občas z rádia neuvěřitelné zvuky, signál se chvíli přibli-

OBSAH

Předmluva / Vojtěch Lindaur	5
Předehra	11
ŠAKALÍ LÉTA /1951–1968/	13
LONDON CALLING /1968–1973/	45
JAZZOVÁ SEKCE /1971–1985/	73
PROFESIONÁLNÍ PUBLICISTA /1986–1993/	135
HUDBA JAKO BYZNYS /1990–2011/	171
Fotografická příloha	241
Medailony autorů	255
Rejstřík	257

Honza Dědek & Josef Vlček

ZUB ČASU

rozhovor

K vydání připravil a redigoval Miloš Voráč

První vydání v elektronické verzi

Edice Olivovníky

Vydalo nakladatelství Galén, Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5

Předmluva Vojtěch Lindaur

Grafická úprava a obálka Luboš Drtina

Fotografie Jakub Macháček (s. 251), Ota Nepilý

(s. 246–247), Martin Pícha (s. 241 dole, 243 nahoře,

vnitřní obálka), František Vlček (s. 253 d.–255, obálka),

archivy Josefa Vlčka (s. 241 n., 242, 243 d.–245,

248–253 n.) a Honzy Dědka (s. 256)

Odborná spolupráce Radek Diestler

Editor nakladatelství Lubomír Houdek

Šéfredaktorka nakladatelství Soňa Dernerová

Sazba Petra Veverková, DTP Galén

G 311040

www.olivovniky.cz

www.galen.cz